

Ekonomika organizací

CVIČENÍ 2

Víte, co je to...

- Princip racionality
- Maximalizace produktivity
- Hodnotově vyjádřená maximalizace hospodárnosti
- Maximalizace rentability celkového kapitálu
- Maximalizace rentability vlastního kapitálu
- Minimalizace nákladů na cizí kapitál

Co s tím?

- Pan Novák chce s co nejméně penězi urazit co nejdelší cestu po Evropě.
- Nelze přiřadit (nelze matematicky optimalizovat)
- Pan Bílek chce co nejméně kroky uběhnout 1000 m.
- Princip racionality (lze i maximalizace produktivity)
- Speditér Linka chce aby jeho řidiči s co nejmenším množstvím nafty, najeli co nejvíce kilometrů.
- Nelze přiřadit

- Střihačka Sládková má z 2000 m² sametu vystříhat co nejvíce šatů.
- Maximalizace produktivity
- Ředitel hotelu Sacher má z vkladu vlastního kapitálu ve výši 10 mil. Kč dosáhnout co nejvyšší zisk.
- Maximalizace rentability vlastního kapitálu
- Student Beránek si chce na cestování vydělat 35 tis. Kč v co nejkratším čase.
- Princip racionality

Co s tím?

- Podnikatel Babiš chce pro svůj podnik získat v bance co nejvyšší úvěr a hradit za něj hodlá co nejnižší úroky.
- **Nelze přiřadit** O minimalizaci nákladů na cizí kapitál by se jednalo, kdyby pan Babiš chtěl získat úvěr v bance v určité výši a s minimálními úroky nebo kdyby chtěl při určité výši úroků získat co nejvyšší bankovní úvěr.
- Vedoucí baru Sladký má z 50 litrů piva v ceně 30 Kč/litr natočit 100 piv v ceně 15 Kč/ks.
- Jedná se o návod určité pracovní činnosti, ne o optimalizační problém, tzn. není zde co optimalizovat.
- Děkan vysoké školy chce, aby jeho učitelé vyučovali co nejvíce studentů.
- Maximalizace produktivity

Příklad aneb kalkulačky ven!

3 číšníci obslouží a zkasírují v průměru za hodinu 20 zákazníků. Mzda číšníka (včetně 35% zdravotního a sociálního pojištění placeného zaměstnavatelem) činí 135 Kč/h. Průměrná útrata jednoho zákazníka je 100 Kč/h. Jak vysoká je produktivita (kvantitativní hospodárnost) a hodnotově vyjádřená hospodárnost obsluhy ve vztahu k zákazníkům (za hodinu)?

Definice (starší a nesprávná)

$$\text{Hospodárnost} = \frac{\text{výnos}}{\text{náklad}}$$

$$\text{Produktivita} = \frac{\text{vyrobené množství produktivity}}{\text{vynaložené množství výrobního faktoru}}$$

Řešení

- Náповěda: Pekelná produktivita 😊
- Produktivita = 20 zákazníků / 3 číšníci = **6,66** zákazník / číšník
- Hospodárnost (výnos/náklad) = (20 zákazníků * 100 Kč/zák.) / (3 číšníci * 135 Kč/číš.) = 4,94

Totéž na úřadě

5 úředníků vyřídí žádosti v průměru za hodinu 15 občanů. Mzda úředníka (včetně 35% zdravotního a sociálního pojištění placeného zaměstnavatelem) činí 202,50 Kč/h. Průměrná spokojenost jednoho občana odpovídá 150 Kč/h. Jak vysoká je produktivita (kvantitativní hospodárnost) a hodnotově vyjádřená hospodárnost úředníků ve vztahu k občanům (za hodinu)?

Řešení

- Produktivita = $15 \text{ občanů} / 5 \text{ úředníků} = 3$
občan / úředník
- Hospodárnost = $(15 \text{ občanů} * 150 \text{ Kč/obč.})$
 $/ (5 \text{ úřed.} * 202,50 \text{ Kč/úřed.}) = 2,22$

Kde je tady zádrhel?

- Co je hlavní problém příkladu?
- Jak to budete řešit?
- Ve skutečnosti se však spokojenost (užitek) občana s prací úředníků v penězích neměří (v podstatě je to nemožné) a vyjadřuje se slovně (kvalitativně). To je hlavním důvodem obtížné měřitelnosti efektivnosti organizací veřejného sektoru.

Jdeme do hotelu

Společnost KOZAK INN a.s. provozuje hotel Kozák v Brně. Uveďte určující faktory tohoto podniku podle Gutenbergem zavedené terminologie a rozved'te je.

Jaká je ta terminologie?

Systemově indiferentní

- ✓ **Kombinace výrobních faktorů**
- ✓ **Princip hospodárnosti**
- ✓ **Princip finanční rovnováhy**

Systemově podmíněné

- ❖ **Princip autonomie**
- ❖ **Výdělečný princip**
- ❖ **Princip soukromého vlastnictví**

Faktory nezávislé na
hospodářském systému

Faktory závislé na
hospodářském systému

Výrobní
faktory (práce
- hmotný
investiční
majetek -
materiál)

Princip
hospodárnosti

Finanční
rovnováha

Podnik

A.
Tržní
hospodářství
(autonomní
podnik)

B.
Plánované
hospodářství
(podnik =
výkonný orgán
národního
hospodářství)

Autonomní určová-
ní hospodářského
plánu
(princip autonomie)

Výdělečný princip
(maximalizace
zisku)

Princip soukromého
vlastnictví

Centrální
národohospodářský
plán

Princip plnění
plánu

Princip
společenského
vlastnictví

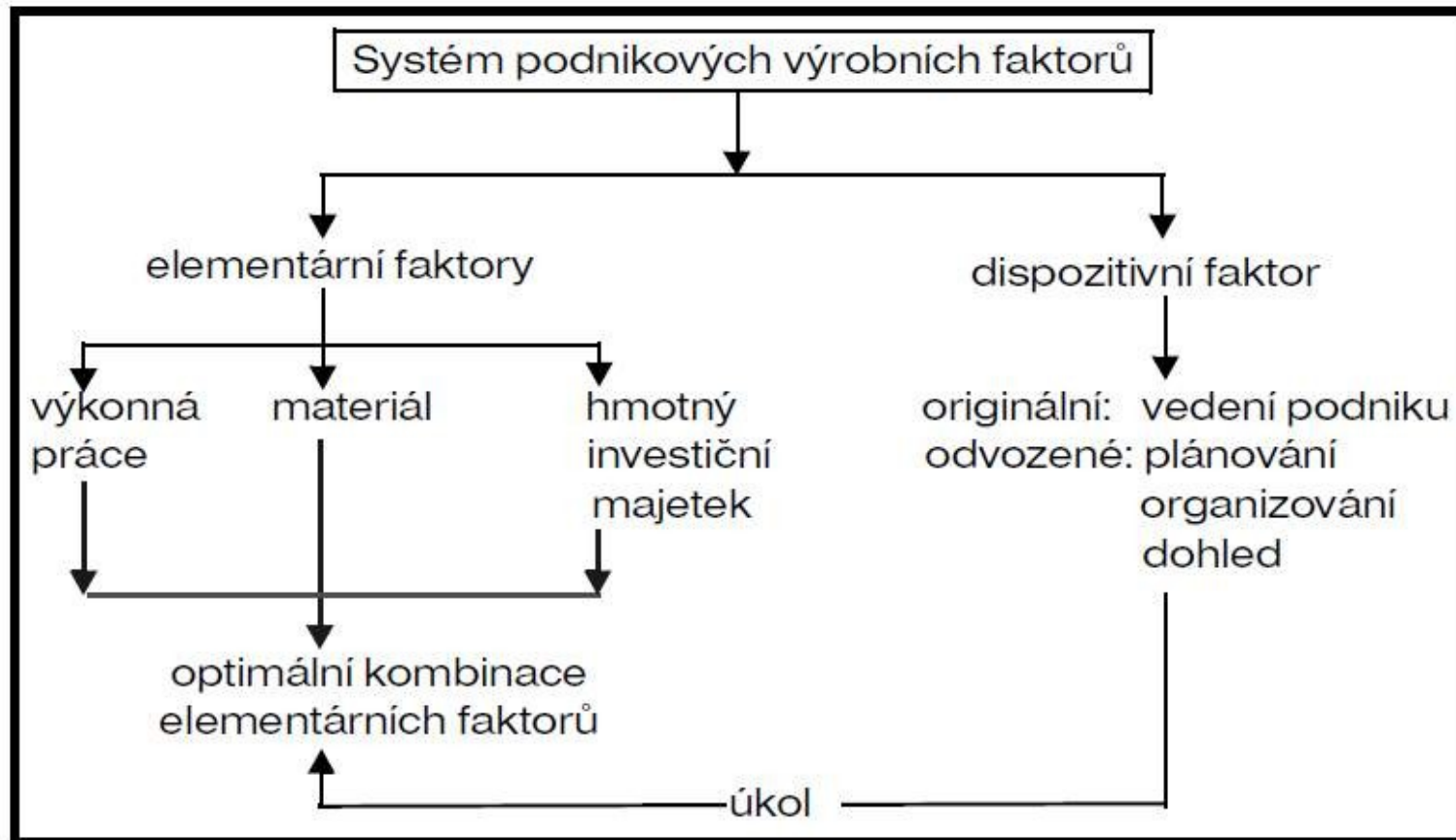
hotel Kozák v Brně

- V **akciové společnosti se kombinují všechny podnikohospodářské výrobní faktory**, tzn. půda (např. ve formě pozemků), dlouhodobý hmotný majetek (např. os. automobil, budovy, event. inventář), materiál (např. potraviny, lůžkoviny, zboží), výkonná práce (např. obsluha, pokojská), řídicí práce (např. ředitel hotelu).
- Podnik sleduje **princip hospodárnosti**, neboť jeho nejvyšším cílem je dlouhodobá maximalizace zisku, té přitom nelze dosáhnout bez dlouhodobého zvyšování hospodárnosti produkce.
- Podnik sleduje **princip finanční rovnováhy**, neboť musí ve stanovených termínech dostát svým závazkům, resp. musí mít k dispozici finanční prostředky v okamžiku splatnosti příslušných závazků.
- Podnik si **samostatně určuje plán**, neboť pouze tak může docílit zisku s ohledem na vlastní možnosti a podmínky trhu.
- Podnik sleduje **zisk**, aby mohl vyhodnotit jeho stav a vývoj a aby mohl přijmout opatření k jeho **dlouhodobé maximalizaci**. (vrcholový cíl)
- Podnik je v **soukromém vlastnictví**, což znamená, že je ve vlastnictví uzavřeného počtu osob, které určují směr budoucího vývoje podniku bez ohledu na politickou situaci, eventuálně zájmy cizích subjektů.

Ekonomie vs. Podnikohospodáři

- Jak se liší VF?
- Práce, půda, kapitál
- Hmotný investiční majetek, Materiál, Disponibilní (Dispozitivní) a Výkonná práce

Kdo tohle neumí, ať na zkoušku nechodí!!!

Kupujeme auto

Společnost Škoda auto, a.s. provozuje v Mladé Boleslavi automobilku. Společnost má základní kapitál 16.708.850 tis. Kč, jejím hlavním předmětem činnosti je především vývoj, výroba a prodej vozidel a jejich příslušenství, společnost má 29.141 zaměstnanců a roční obrat 221 mil. Kč.

Zařadte tento podnik podle příslušných kritérií typologie podniků.

Cheaty (IDDDQD, apod.)

- Hospodářské odvětví: kde budete hledat klíč?
- Druh produkovaných výkonů:
- Druh produkce výkonů
- výrobní typ:
- organizační typ výroby:
- Převládající výrobní faktor: kde budete hledat klíč?
- Velikost: kde budete hledat klíč?
- Závislost na stanovišti:
- Pohyblivost:
- Právní forma: kde budete hledat klíč?

Výroba

Organizační typy

- **Proudová výroba** (=pásová výroba) – automobily, rohlíky
- **Díleňská výroba** – zakázková výroba nabytku
- **Skupinová výroba** – kombinace pásové a díleňské
- **Výroba na stanovišti** – stavby, loděnice
- **Výrobní hnízdo** – veřejně-prospěšné práce – skupina zametačů cesty – společně odpovědní za výsledek, právní poradna, i u pásové lze aplikovat...

Výroba

Výrobní typy

- **Kusová výroba** – Titanic, Sojuz, Mona Lisa
- **Opakovaná výroba**
  - Hromadná výroba - cigarety
  - Sériová výroba - automobily
  - Druhová výroba – konfekce
  - Výroba v šaržích – léky, potraviny

Odpovědi

- Hospodářské odvětví: Průmysl (automobilový)
- Druh produkovaných výkonů: Věcné statky
- Druh produkce výkonů
- výrobní typ: Sériová výroba
- organizační typ výroby: Proudová výroba
- Převládající výrobní faktor: Investičně náročný
- Velikost: Velký podnik
- Závislost na stanovišti: Žádná (možná pracovní síla)
- Pohyblivost: Nepohyblivý
- Právní forma: Akciová společnost

mikro, malé, střední a **velké**

Mikropodniky

- Mikropodniky jsou vymezeny jako podniky, které zaměstnávají **méně než 10 osob** a jejichž roční obrát nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje **2 miliony EUR**.

Malé podniky

- Malým podnikem je podnik, která zaměstnává **méně než 50 osob** a jeho roční obrát nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje **10 milionů EUR**.

Střední podniky

- Jedná se o podniky, které zaměstnávají **méně než 250 osob** a jejichž roční obrát nepřesahuje **50 milionů EUR** nebo jejichž bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje **43 milionů EUR**.

Velké podniky

- Pokud nějaký podnik není dle výše uvedených parametrů ani mikropodnikem, ani malým a ani středním podnikem, patří mezi velké podniky.
- „**Velmi velké** (nad 750 zaměstnanců)“

A totéž znova

Společnost KOZAK INN a.s. provozuje hotel Kozák v Brně, společnost má základní kapitál 11 500 tis. Kč, jejím předmětem činnosti je především hostinská činnost a ubytovací služby, společnost má 30 zaměstnanců a roční obrat 100 mil. Kč.

Zařadte tento podnik podle příslušných kritérií typologie podniků.

Řešení

- Hospodářské odvětví: služby (terciární sektor)
- Druh produkovaných výkonů: služby
- Druh produkce výkonů
  - výrobní typ: lze obtížně aplikovat, neboť je to kritérium vhodné pro výrobní podniky, v tomto případě by snad šlo říci, že se jedná o opakované poskytování služeb, odpovídající snad sériové nebo druhové výrobě
  - organizační typ výroby: opět lze obtížně aplikovat, v případě stravovacích služeb by se dalo uvažovat o výrobě na stanovišti, v případě ubytovacích služeb zřejmě o proudové výrobě
- Převládající výrobní faktor: materiálově náročný
- Velikost: malý podnik
- Závislost na stanovišti: žádná
- Pohyblivost: nepohyblivý
- Právní forma: akciová společnost

A znovu

Masarykova univerzita provozuje
Ekonomicko-správní fakultu v Brně

Zařadte tuto organizaci podle příslušných
kritérií typologie organizací veřejného
sektoru.

Členění organizací veřejného sektoru

Používaná kritéria:

- Charakter statků (soukromé, veřejné, smíšené)
- Finanční toky (k institucím, k obyvatelstvu)
- Zakladatel (obec, subjekt státní správy, ze zákona)
- Funkce (ekonomická, sociální, politická, etická)
- Podíl vlastnictví majetku (soukromé, obecní, státní)
- Potřeby (výrobní, finální – společenské nebo individuální)

ESF MU BRNO

- Charakter statků: smíšené (spotřeba nedělitelná, existuje vyloučitelnost ze spotřeby)
  - Finanční toky: k institucím
  - Funkce: sociální (vzdělávací)
  - Podíl vlastnictví majetku: státní
  - Potřeby: individuální
-
- Podíl vlastnictví majetku jako státní je sporné, neboť se jedná o veřejnoprávní korporaci zřízenou ze zákona a ne z impulzu státu (majetek univerzity je univerzity a ne státu, univerzitu nespravuje ministerstvo, ale spravuje se sama). Na druhou stranu do ní tečou státní peníze z rozpočtu (z kapitoly ministerstva školství), takže při troše zjednodušení (a s ohledem na zmíněná kritéria) je kategorie státní správnému řešení zřejmě nejbližší.

Jdeme domů!!!!!!

Ale ještě chvíli počkejte 😊

Info k seminárce

- ODEVZDAT DO
  - **14.11.2011 18:00 CET (pondělní skupiny 10 a 15)**
  - **16.11.2011 18:00 CET (středeční skupiny 03 a 05)**
- O:\afm\REGIST32 .... Spustíte a vybíráte společnost
- www.justice.cz
- http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/699/_s.155/701
- http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/odvetvova_klasifikace_ekonomickych_cinnosti_%28okec%29
- http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_%28cz_nace%29